Tabita

Původ materiálu
Tomáš Blažek
Pořadí v lekci
42

Téma

A) dobré skutky

B) smrt a vzkříšení

Tématem lekce je biblická postava Tabita. Na jejím příkladu budeme vykládat dobré skutky a milosrdenství v křesťanství: Jaké mají místo? Jaká je naše motivace? Jak konkrétně v dnešním světě pomáhat?

Pro starší žáky je dobré rovněž otevřít téma vzkříšení (symbolická roviny), které se v příběhu objevuje: Co znamená v kontextu tohoto příběhu? Jak můžeme „křísit“ my sami?

Cíl

A) Cílem lekce je představit dobré skutky jako nedílnou část křesťanství. Člověk žije ve společenství, které je plné potřebných – naším úkolem je se někdy upozadit a pomoc druhým. Dobré skutky nečiníme pro vlastní obohacení (nebo sebe-spasení), ale z lásky a obětavosti k druhým lidem (tak jako nás miluje a pečuje o nás sám Bůh). Zároveň si ale můžeme dovolit radost a dobrý pocit z vykonané práce/skutku.

Pro starší věkové kategorie: společné zamyšlení se nad tématem dobrých skutků a milosti, popř. rozebrat úskalí záslužnictví (= dělám dobré skutky jenom pro to, aby mi to Pán Bůh počítal?)

B) Vzkříšení Tabity nemusí v tomto případě nutně popisovat reálnou historickou události prvotní církve.

Cílem druhého tématu je otevřít složité téma vzkříšení na symbolické rovině, tedy třeba jako porážku smrti, která nemusí znamenat úplný konec. My sami můžeme křísit druhé – například ze smutku nebo bezvýchodné situace.

Pro starší věkové kategorie: Víra v zázračné konání – sdílení názorů. Věříme ve vzkříšeného Krista, ale je pro naši víru přijatelné věřit ve vzkříšení člověka člověkem? Strach ze smrti, ale také naděje, že smrt nemá poslední slovo.

Pro učitele

Biblický text: Sk 9,36–43

Výkladové poznámky

Skutky apoštolské jsou v kánonu ihned za čtyřmi evangelii a popisují život první církve – úskalí, misii, Ježíšův odkaz, tvorba společenství. Pochází z 1. století n. l. a s Lukášovým evangeliem sdílí stejného autora (např. obě díla adresována Theofilovi, přičemž v úvodu Sk se píše, že se jedná o druhou knihu po evangeliu).

Příběh o Tabitě se nachází v první polovině, jejíž hlavní postavou je především apoštol Petr (druhá polovina se věnuje misijním cestám apoštola Pavla).

Aramejské jméno Tabita, řec. Dorkas, česky Gazela (!) žila v přístavním městě Joppe, kde v té době bydleli židé i pohané (proto obě verze jména). Město Lydda, odkud přišel Petr do Joppe, je vzdálené asi 15 km.
Lukáš často střídá mužské a ženské příběhy, obecně ženám věnuje ve svém díle prostor.

Horní pokoj (v. 39): tradiční místo pro přípravu mrtvého k pohřbení, které se kvůli klimatu muselo odehrát co nejdříve. Faktem je, že umístění Tabity do horní místnosti, namísto okamžitého pohřbení, je aktem naděje, že její odchod je ještě možné zvrátit.

Vdovy (v. 39): opuštěné, na okraji společnosti; v tehdejší patriarchální společnosti se jim asi nežilo nejlépe – bohatší Tabita jim mohla zajišťovat útočiště, materiální i duševní pomoc. Tradice takových „patronů vdov“ byla typická v křesťanství i mimo něj.

Petr podává ruku (v. 41): paralela s Ježíšem, který často uzdravoval dotykem.

Mnoho lidí uvěřilo v Pána (v. 42): My sami můžeme být pro druhé svědky o Ježíši Kristu (misie). Je pravděpodobné, že většina těch „nově věřících“ ten zázračný čin neviděla, ale uvěřila na základě vyprávění a svědectví jiných (předávání).

Úskalí

Tabita byla dobrá a milosrdná, ovšem sama onemocněla a zemřela – příklad nevyzpytatelnosti života.

Vzkříšení by se pak nabízelo jako jakási odměna za její dobrý život, ovšem oddíl není dobré takto vykládat.

Realitou našeho světa je, že i dobrým lidem se ději zlé věci a naopak. To, že Tabita pomáhala lidem, ještě automaticky neznamená, že si tím u Pána Boha zasloužila vzkříšení nebo prožila zcela bezstarostný život.

Nekřísí Petr, klečící a modlící se, ale Kristus a jeho moc skrze Petra. Otevřená je tak možnost symbolického výkladu: s Kristem můžeme za druhými přicházet a zázrakem takového „malého“ vzkříšení, jehož jsme schopni i my dnes, je třeba někoho potěšit nebo nabídnout pomocnou ruku.

Petr se modlí: vše začíná komunikací s Bohem, pokorou a otevřeností Božímu konání. Ve skutečnosti je to Kristus, který léčí a probouzí k životu. Přestože je s Bohem v nebi, koná na tomto světě stále – skrze svého Ducha a ostatní lidi.

Smrt nemá poslední slovo: Vzkříšený Kristus je nadějí, že ani smrt, která nám bere naše blízké, nemá konečnou moc. Ze smutku se tak stává radost a nadějné očekávání.

Pro děti

Předškolní děti

Převyprávění příběhu jednoduchou formou

Možnost využít obrázky v příloze (nebo si vytvořit vlastní, popř. využít chat GPT).

Dneska si budeme vyprávět příběh, který máme zapsaný v Bibli. Ten příběh vypráví o jedné ženě, která se jmenovala Tabita. Tabita byla starší paní, která asi žila sama, ale přesto byla neustále mezi lidmi. Měla lidi ráda, a tak mezi ně chodila a pomáhala jim. Když viděla na ulici někoho, komu je zima, hned šla domů a upletla mu nebo ušila nějaké oblečení. Šila hlavně košile, ale také další oblečení.

Otázka: Jaké další oblečení mohla pro lidi plést?

A lidé ji měli hodně rádi, byla oblíbená, protože tvořila společenství s potřebnými a nebála se pomáhat.

Přátelila se především s vdovami, tedy s ženami, kterým umřel manžel. Ona si s nimi povídala, protože byly asi dost opuštěné. Ale Tabita jednou hodně onemocněla a nakonec zemřela. Všichni její kamarádi byli hodně smutní, protože ji ztratili a Tabita jim chyběla.

Ale neztrácely naději. Slyšeli totiž, že nedaleko od nich se nachází Petr, jeden z apoštolů, dobrý kamarád Ježíše Krista. Petr přišel a všechny utěšoval. Přinesl dobrou zprávu: i když nám někdo zemře, neznamená to úplný konec. A stal se tenkrát zázrak, protože když se Petr modlil k Bohu, tak se ta mrtvá Tabita zase probudila k životu. A všichni se radovali, protože měli mezi sebou zase svoji kamarádku. Děkovali hlavně Bohu, protože jim dával naději. A když hodně plakali, On jejich smutek proměnil v radost.

Aktivita

„Květina dobra“ – kolektivní tvoření

Děti si z barevných papírů vystřihnou okvětní lístky (popř. je možné mít je již připravené).

S pomocí učitele poté společně vymyslí několik dobrých skutků, které na okvětní lístky učitel napíše / děti nakreslí na okvětní lístky nějaký dobrý skutek (třeba pomocí jednoduchého symbolu).

Na větší papír pak přilepí jednotlivé okvětní lístky a tím se tak vytvoří „vizualizace dobra“, tedy velký květ se všemi dobrými skutky.

Pomůcky: velký papír, barevné papíry, pastelky, nůžky a lepidlo

„Tabitina šňůra na prádlo“ – věšení papírových šatů

Tabita šila lidem šaty a děti teď mohou sami takové šaty vytvořit.

Z papíru si vystřihnou/namalují nějaké kusy oblečení (viz inspirace v příloze), které dále mohou barevně vyzdobit.

Na šňůru se pak pověsí kusy papírového oblečení, což může být doprovozeno větami o Tabitě, která také šila oblečení pro potřebné (např. Tabita šila třeba i ponožky, protože lidem bylo v zimě chladno na nohy…).

Pomůcky: pastelky, papír, provázek/šnůra, kolíčky nebo izolepa, nůžky

Mladší děti

Převyprávění a otázky k textu

V jednom městě jménem Joppe žila hodná žena jménem Tabita. Její jméno znamená „gazela“ – což je krásné, rychlé zvíře. V řečtině jí říkali Dorkas.

Tabita byla velmi laskavá a pomáhala lidem. Šila oblečení pro chudé, starala se o vdovy, které neměly nikoho, a dělala mnoho dobrých skutků. Všichni ji měli moc rádi, protože byla štědrá a měla dobré srdce. Tvořila kolem sebe společenství lidí, které bylo otevřené pro každého – věřila, že každý má právo na dobrý a důstojný život.

Otázka: Jací lidé mohli v takovém společenství být? Koho často společnost odsouvá na kraj?

Kdo potřebuje v našem světě pomoc?

Jednoho dne Tabita onemocněla a zemřela. Lidé kolem ní byli velmi smutní a po Tabitě se jim stýskalo.

Společenství kolem ní pocítilo, že ztratilo někoho, kdo je spojoval. Její přátelé ale věděli, že apoštol Petr, který měl velmi blízko k Ježíšovi, je ve vedlejším městě, a tak pro něj hned poslali. Jejich naděje – jak se říká – umírala jako poslední a oni doufali, že se s Tabitinou smrtí ještě dá něco udělat.

Petr přišel, šel do místnosti, kde leželo Tabitino tělo, a modlil se k Bohu. Petr měl silnou víru a věděl, že když člověk něčemu opravdu věří, může dokázat i věci na první pohled nemožné. Potom řekl: „Tabito, vstaň!“

A víte co? Tabita opravdu vstala! Otevřela oči a posadila se! Petr ji vzal za ruku a pomohl jí vstát. Byl to sám Bůh, kdo Tabitu skrze Petra probudil k životu – Petr se k němu modlil a Pán Bůh ho vyslyšel. Všichni, kdo to viděli, se velmi radovali a děkovali Bohu. Ten příběh nese poselství o naději, která trvá i ve chvílích kdy se zdá, že už nic dobrého nepřijde a vše je ztraceno. Když člověk vytrvá a nic nevzdává, přijdou i věci nečekané a překvapivé.

Aktivita

Přehrání uzdravení

- Rozdělení rolí: Tabita, apoštol Petr, vdovy, přátelé, vypravěč
- Možnost jednoduchých kostýmů (plášť pro Petra, šátek pro Tabitu apod.).
- Děti nacvičí krátkou scénku – Petr přichází, modlí se a Tabita vstává.
- Důraz na radost a překvapení, když Tabita ožije (především u vdov a lidí okolo).

Modlitba podle Petra

Děti si samostatně nebo ve skupinách připraví jednoduchou modlitbu, kterou by Petr mohl při uzdravování odříkávat (možno využít i v první aktivitě).

Důraz na víru a naději: Petr věřil, že to s Boží pomocí dokáže.

Starší děti

Převyprávění

Propojení dobra a víry, které mají moc uzdravovat a probouzet k životu.

V přístavním městě Joppe žila žena jménem Tabita (v řečtině Dorkas, což znamená „gazela“). Bible o ní říká, že byla učednice, tedy následovnice Ježíše, a že byla známá svou laskavostí a službou druhým. Každý, kdo ji znal, věděl, že je to žena, která se nezištně stará o chudé, šije pro vdovy, pomáhá slabým – jednoduše žila tak, aby její život přinášel dobro ostatním.

Otázka: Co znamená žít pro druhého? Jaké to má limity a hranice? Jaké jsou konkrétní případy, kdy jeden „žije pro druhého“?

Ale do toho pěkného příběhu pak přichází zlom. Tabita vážně onemocněla a zemřela. Lidé byli zoufalí. Ztratili někoho, kdo pro ně znamenal víc než jen švadlenu nebo kamarádku – Tabita byla pro mnohé nadějí a světlem.

Nejenom že jim pomáhala zvládat každodenní starosti a obstarávala jim vše potřebné, ona jim také naslouchala a byla s nimi, když se cítili opuštění.

Její přátelé ale neztratili víru. Věděli, že poblíž je apoštol Petr, jeden z nejbližších Ježíšových učedníků.
Okamžitě pro něj poslali s prosbou, ať přijde co nejrychleji. Když Petr dorazil, vdovy mu ukazovaly šaty, které pro ně Tabita ušila, a plakaly. Viděl, jak moc znamenala pro svou komunitu.

Petr poslal všechny z místnosti ven, poklekl k modlitbě a poté pronesl slova: „Tabito, vstaň!“

A stal se zázrak. Bůh vyslyšel Petrovu modlitbu a Tabita otevřela oči a posadila se. Petrova víra nebyla pouhým slovem, nebyla prázdná, ale byla tak velká a mocná, že dokázala zdánlivě nemožné.

Petr pak pomohl Tabitě vstát a přivedl ji živou k jejím přátelům. Radost byla obrovská, lidé žasli. Tento zázrak se rychle rozšířil po celém městě a mnozí lidé uvěřili v Ježíše.

I my můžeme být jako Tabita – přinášet lidem klid, pokoj, pomáhat potřebným a žít tak, aby se i naše víra v dobrého Boha šířila dál mezi lidi. Náš vlastní život může být odrazem naší víry a otevírat dveře na cestu víry i pro druhé lidi. Máme kolem sebe mnoho lidí, kteří jsou smutní, opuštění, nemají třeba chuť žít a už je vůbec nic nebaví. A my sami je můžeme probudit k životu – tak jako to v příběhu udělal Petr. Občas stačí se třeba usmát na někoho na ulici nebo vyslechnout spolužáka, který si nemá s kým povídat. Je spoustu způsobů, jak přinášet do

našeho světa radost.

Aktivita

Sdílení

Otázky: Byl jsi někdy svědkem něčeho, čemu jsi nevěřil, že se může stát? Pokusil ses někdy udělat něco, co se zdá nemožné? Je pro tebe těžké zasáhnout v nějaké situaci a proč tomu tak je?

Co by udělal Ježíš/Tabita?

Cílem je ukázat, že jako věřící lidé máme i vzory, které nám pomáhají naši víru přetavit i v konkrétní dobré skutky.

Připravte si kartičky s různými situacemi (zde možné opět využít chat GPT, popř. vymyslet předem).

- Ve třídě je nový spolužák. Je tichý, nikoho nezná, a o přestávkách sedí sám.
- Spolužák udělal chybu při prezentaci a někdo se mu začne posmívat. Ostatní se přidávají.
- Kamarád tě poprosí o pomoc s učením, ale ty se zrovna necítíš, že bys na to měl/a náladu.
- V obchodě vidíš, jak starší paní vypadly tašky z rukou a ostatní ji obcházejí.
- Ztratíš trpělivost s mladším sourozencem, který tě pořád vyrušuje, i když víš, že tě má rád a jen si chce hrát.

Otázky: Jak se správně zachovat? Co by udělal Ježíš/Tabita? Co mohu udělat já?

Společné odpovídání a diskuze, učitel může navrhovat správná řešení.

Přesah

Otevřít téma osobní zkušenost z domova seniorů (pokud nějakou máme) – samota, touha po setkání, dobré slovo, povzbuzení.

Otázky: Co si myslíte, že by chtěl starý člověk v domově pro seniory slyšet? Co by mu mohlo pomoci, aby se necítil tak sám? Jak takové lidi rozveselit a přivést je na jiné myšlenky?

Domácí podnět

- Nabídnout kartičku nebo lístek s výzvou: „Komu a jak mohu konkrétně pomoci v následujících dnech – malým, ale vědomým skutkem?“

- Při příštím setkání možnost sdílení.

Liturgie

Písně

Kdosi mě probouzí, podává dlaň (NEZ 674); *Někdo mě vede za ruku* (Svítá 210); *To já, ó Pane můj, půjdu, když mne posíláš* (Svítá 331)

Biblický text (např. k zapamatování nebo na úvod či na závěr)

Amen, pravím vám, cokoli jste učinili jednomu z těchto mých nepatrných bratří, mně jste učinili. (Mt 25,40)

Rituál – krátká meditace

Teď budeme chvíli v tichu.
Sedíme… dýcháme… jsme tady.
Jsme v Boží přítomnosti.

(pauza)

Představ si, že jsi jako Tabita.
Klidná. Tichá. Možná trochu unavená. Možná ztracená v myšlenkách.

(pauza)

Někdo k tobě přichází – kamarád, rodič, partner nebo třeba sám Ježíš…
A říká ti potichu: „Vstaň.“

(pauza)

A ty si v duchu položíš otázku:
Z čeho mám vstát já?
Možná z lenosti…
Možná z hádky…
Možná z bolesti, nebo ze smutku…
Nebo z obyčejné neochoty začít znovu.

(pauza)

A teď si představ, že se zvedáš. Ne tělem, ale uvnitř.
Vstáváš do nového dne. Do nového srdce. Do nového světla.
Bůh tě zve: „Vstaň a jdi. Já jsem s tebou.“

(pauza)

V tichu můžeš Bohu něco říct… nebo jen být.
Všechno slyší.

(pauza)

Až budeš připravený, otevři oči.
A řekni v srdci: „Děkuji, Pane.“

Okénko do bohoslužeb

(viz přesah)

Otevřít téma osobní zkušenost z domova seniorů (pokud nějakou máme) – samota, touha po setkání, dobré slovo, povzbuzení.

Otázky: Co si myslíte, že by chtěl starý člověk v domově pro seniory slyšet? Co by mu mohlo pomoci, aby se necítil tak sám? Jak takové lidi rozveselit a přivést je na jiné myšlenky?

Modlitba

Pane Ježíši, děkuji ti za život. Ukaž mi, komu mohu pomoci. A když budu unavený, dej mi sílu znovu vstát. Amen.

Katechetické cykly
Ženy v Bibli
Biblický odkaz (kat)
Skutky apoštolů 9,36–43